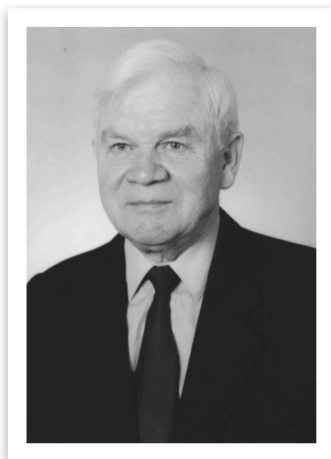

Prof. dr inż. Jerzy Przystański

Jerzy Przystański, syn ziemi jarocińskiej, urodził się w Kotlinie w 1928 r. Po maturze uzyskanej w jarocińskim liceum przez dwa lata pracował w przedsiębiorstwie budowlanym (początkowo jako robotnik), równolegle kończąc technikum budowlane. Uniknął w ten sposób przymusowego wyjazdu do ZSRR narzuconego w 1948 r. przez ówczesne władze w formie skierowania na studia reżyserskie (filmowe!) do Moskwy.

W latach 1950-1956 studiował na Wydziale Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej. Już na trzecim roku studiów został zatrudniony jako asystent. Po uzyskaniu dyplomu przez cztery lata łączył pracę dydaktyczną i naukową na Politechnice Poznańskiej z zatrudnieniem na stanowisku starszego projektanta w jednym z poznańskich biur projektowych, dzięki czemu zdobył cenne doświadczenie praktyczne. Na uczelni zorganizował pierwsze w Poznaniu laboratorium mechaniki gruntów. W 1964 r. na Wydziale Budownictwa Lądowego Politechniki Wrocławskiej obronił rozprawę doktorską zatytułowaną „O prze-

kazywaniu obciążenia przez pobocznicę pala w piaszczystym ośrodku gruntowym” (promotor: prof. Igor Kisiel). Jego dorobek naukowy i zawodowy został zwieńczony przez nadanie mu w 1993 r. tytułu naukowego profesora.

Zainteresowania naukowe prof. Jerzego Przystańskiego koncentrowały się na problemach fundamentowania w złożonych warunkach geotechnicznych i obejmowały następujące zagadnienia szczegółowe, takie jak: ocena nośności pali pojedynczych i fundamentów palowych w niejednorodnym podłożu, konsolidacja gruntów ściśliwych, ze szczególnym uwzględnieniem gruntów organicznych, oraz wpływ procesów konsolidacji na geotechniczne właściwości i parametry tych gruntów (w tym oryginalne osiągnięcia badawcze i liczne zastosowania wdrożeniowe w zakresie nieliniowych modeli obliczeniowych konsolidacji torfów i tak zwanego wzmocnienia gęstościowego torfów), metody obliczeń projektowych posadowień bezpośrednich i analiz nośności podłoża gruntowego, prognozowanie osiadań fundamentów i szacowanie parametrów odkształceniowych podłoża metodą identyfikacji wstecznej (liczne zastosowania praktyczne i wdrożenia opracowanych procedur prognozowania osiadań budynków wysokich), problemy posadowienia budowli na łąkach serii poznańskiej i badania właściwości tych łąków.

Tematyka pozostałych prac wynikała z aktualnych potrzeb praktyki inżynierskiej (metody zabezpieczania pali przed korozją, problemy normalizacji w geotechnice, analizy przypadków awarii budowlanych z przyczyn geotechnicznych i inne).

Ogółem prof. Jerzy Przystański opublikował 61 prac naukowych i naukowo-technicznych (w tym 33 indywidualne i 28 współautorskich) w wydawnictwach krajowych i na międzynarodowych konferencjach. Prace badawcze nad łąkami poznańskimi były podstawą monografii „Posadowienie budowli na gruntach pęczniących”, wydanej pod jego redakcją w 1991 r., oraz do dzisiaj stosowanej instrukcji ITB nr 296 „Wytyczne posadowienia budowli na gruntach pęczniących” (1990 r.). Ponadto był autorem dwóch skryptów, z których przez wiele lat korzystali nie tylko studenci, ale także projektanci w całym kraju: „Wykopy fundamentowe i odwodnienia gruntów” (1967, 1976, 1981, 1984) oraz „Obliczenia statyczne fundamentów bezpośrednich” (1978, 1984).

Profesor Jerzy Przysański kierował realizacją wielu programów badawczych finansowanych z grantów centralnych albo przez różne jednostki gospodarki lub samorządowe. Ważniejsze z nich to:

- posadowienie obiektów budowlanych na łąkach poznańskich,
- właściwości fizykomechaniczne łąk poznańskich okolic miasta Poznania,
- określanie posadowień bezpośrednich budowli na podłożach przewarstwionych gruntami słabymi i ściśliwymi z uwzględnieniem efektów konsolidacji,
- ocena wpływu spiętrzenia wody w Wiśle w rejonie Torunia, w związku z budową stopni wodnych, na zabudowę zespołu staromiejskiego Torunia,
- ocena wpływu wód podziemnych na stan budynków w obrębie zabytkowego zespołu staromiejskiego w Poznaniu.

W latach 1977-1998 był promotorem siedmiu przewodów doktorskich.

Profesor Jerzy Przysański od 1971 r. pełnił funkcję kierownika Pracowni Mechaniki Gruntów i Fundamentowania w Instytucie Inżynierii Lądowej Politechniki Poznańskiej, a od 1991 do 1993 r. był kierownikiem Zakładu Geotechniki i Geologii Inżynierskiej w tym Instytucie. Pełnił także funkcje administracyjne: prodziekana Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej (1973-1976), kierownika Punktu Konsultacyjnego Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej w Bydgoszczy (1974-1976), wicedyrektora Instytutu Inżynierii Lądowej Politechniki Poznańskiej (1976-1981), prorektora Politechniki Poznańskiej ds. studenckich (wybrany w pierwszych demokratycznych wyborach na kadencję 1981-1984 i odwołany 22 stycznia 1982 r. po wprowadzeniu stanu wojennego), wicedyrektora Instytutu Inżynierii Lądowej Politechniki Poznańskiej (1982-1987), dyrektora Instytutu Inżynierii Lądowej Politechniki Poznańskiej (1987-1991). W latach 1968-1984 był także głównym konsultantem geotechnicznym w firmie Geoprojekt w Poznaniu. Na to stanowisko rekomendował go jego poprzednik, wybitny geotechnik z Politechniki Warszawskiej – prof. Zenon Wiłun.

Pełnił też różne funkcje społeczne. Był przewodniczącym Rady Wydziałowej Związku Nauczycielstwa Polskiego, założycielem i członkiem zarządu Pracowniczej Spółdzielni Mieszkaniowej na Politechnice Poznańskiej, a także członkiem Rady Miejskiej w Puszczykowie k. Poznania. Społecznie najbardziej zaangażował się w pracę na rzecz stowarzyszenia zawodowego geotechników. Od 1975 do 1987 r. był przewodniczącym Komitetu ds. Geotechniki przy poznańskim oddziale Naczelnej Organizacji Technicznej. Wówczas zainicjował wydawanie periodyku „Geotechnika w Wielkopolsce”. W latach 1988-1992 był wiceprezydentem Polskiego Komitetu Geotechniki przy Radzie Głównej NOT, a od 1992 do 1998 r. pełnił funkcję wiceprezydenta Polskiego Komitetu Geotechniki. W tym okresie z ramienia PKG był przedstawicielem Polski w Komitecie Technicznym Torfów w International Society of Soil Mechanics and Foundation Engineering.

Z inicjatywy profesora Jerzego Przysańskiego w Poznaniu zorganizowano kilka konferencji naukowych i seminariów szkoleniowych o zasięgu krajowym (między innymi: „Posadowienie budowli na gruntach słabych”, X Krajowa Konferencja Mechaniki Gruntów i Fundamentowania, Krajowa Konferencja Szkoleniowa „Geotechnika w budownictwie komunikacyjnym”).

Profesor Jerzy Przysański był ceniony jako wybitny specjalista w zakresie praktycznego stosowania teoretycznych osiągnięć mechaniki gruntów i fundamentowania w budownictwie. Lubił sprawy trudne, inżynierskie wyzwania i nawet do bardzo złożonych problemów podchodził z mocnym przekonaniem, że ich rozwiązanie na pewno jest możliwe. Na terenie Wielkopolski prace fundamentowe wszystkich ważniejszych inwestycji budowlanych były poprzedzone konsultacją prof. Jerzego Przysańskiego. Wykorzystując olbrzymie doświadczenie praktyczne

i opartą na wiedzy intuicję wysokiej klasy eksperta, odważnie i szybko podejmując decyzje, proponował trafne i często nowatorskie rozwiązania konstrukcyjne lub technologiczne w bardzo złożonych zadaniach geotechniki.

Lista ważnych krajowych inwestycji, których posadowienie konsultował prof. Jerzy Przysański, jest bardzo długa. Przykładowo można wymienić: operę w Bydgoszczy, zbiorniki ropy w Porcie Północnym w Gdańsku, różne obiekty zakładów przemysłowych w Kaliszu, Krapkowicach, Kwidzynie, Świeciu, wysokie budynki hotelowe w wielu miastach w Polsce, posadowienia silosów i kominów elektrociepłowni, kilkadziesiąt mostów i wiaduktów, nasypów drogowych. Konsultował również kilka przedsięwzięć budowlanych w NRD (rewaloryzacja zespołu pałacowego Sanssouci w Poczdamie, wzmocnianie podłoża pod silosy w kilku lokalizacjach), Bułgarii (posadowienie kilku wysokich obiektów hotelowych w złożonych warunkach gruntowo-wodnych), a także wiele obiektów użyteczności publicznej i przemysłowych w Iraku i ZSRR.

Młodszych współpracowników zawsze włączał do aktualnie rozwiązywanych zadań. Nierzadko przy tym powtarzał: „Chcesz uczyć projektowania, to musisz najpierw sam projektować”. Dziś ta maksyma wydaje się szczególnie aktualna.

Profesor Jerzy Przysański prowadził wykłady z mechaniki gruntów i fundamentowania. Były to wykłady, na których teorię zawsze przeplatał dygresjami z bogatej praktyki zawodowej. Techniczne opisy awarii i autorskich rozwiązań różnych skomplikowanych problemów geotechnicznych nabierały życia na wykładach i rozbudzały wyobraźnię przyszłych inżynierów. Był bardzo ceniony i lubiany przez studentów, wielokrotnie wyróżniany w konkursie na najlepszego wykładowcę na Wydziale Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej. Otrzymał liczne odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi (1973 r.), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1988 r.), złote odznaki honorowe NOT i ZNP, odznaczenia branżowe i regionalne oraz tytuł Honorowego Członka Polskiego Komitetu Geotechniki.

Profesor Jerzy Przysański zmarł 2 maja 2010 r. Pozostawił nie tylko solidne fundamenty niezliczonych budowli w Poznaniu, w kraju i poza jego granicami, lecz także stworzone przez siebie mocne fundamenty dla rozwoju Zakładu Geotechniki i Geologii Inżynierskiej oraz geotechnicznie ukształtowane pokolenia inżynierów będących silnym fundamentem polskiego budownictwa i polskiej geotechniki.

W marcu 2013 r. w Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki w wielkopolskim Jarocinie odbyła się uroczystość odsłonięcia pamiątkowej tablicy poświęconej pamięci wybitnego absolwenta tego liceum – prof. dr. inż. Jerzego Przysańskiego.